

INGLIZ TILINI TEZ VA SAMARALI O'RGANISH YO'LLARI

Murodboyeva Mashhura

Toshkent amaliy fanlar universiteti Tarix va filologiya fakulteti

Xorijiy til va adabiyot yo'nalishining I kurs talabasi

Usmonova Feruzaxon

Toshkent amaliy fanlar universiteti

Tarix va filologiya fakulteti

Xorijiy til va adabiyot yo'nalishi o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tilini tez va samarali o'rganishning zamonaviy usullari va yondashuvlari tahlil qilinadi. Unda kommunikativ metod, immersiya muhiti, oraliqli takrorlash va faol esga tushirish kabi ilmiy asoslangan metodikalarning ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, o'rganish jarayonida motivatsiya, individual yondashuv va amaliy mashqlarning roli muhim omil sifatida ko'rib chiqiladi. Maqolada til o'rganish samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi amaliy tavsiyalar va misollar keltirilgan.

Kalit so'zlar: ingliz tili, samarali o'rganish, kommunikativ metod, immersiya, spaced repetition, active recall, motivatsiya, til ko'nikmalari

Abstract: This article analyzes modern methods and approaches for learning English quickly and effectively. It highlights the importance of scientifically grounded methodologies such as the communicative method, immersion environment, spaced repetition, and active recall. In addition, the role of motivation, individual approach, and practical exercises is considered as a key factor in the learning process. The article also provides practical recommendations and examples aimed at improving the effectiveness of language learning.

Keywords: English language, effective learning, communicative method, immersion, spaced repetition, active recall, motivation, language skills

Аннотация: В данной статье анализируются современные методы и подходы к быстрому и эффективному изучению английского языка. Особое внимание уделяется значению научно обоснованных методик, таких как коммуникативный метод, языковая среда (иммерсия), интервальное повторение и активное воспроизведение. Также рассматривается роль мотивации, индивидуального подхода и практических упражнений как важных факторов в процессе обучения. В статье приведены практические рекомендации и примеры, направленные на повышение эффективности изучения языка.

Ключевые слова: английский язык, эффективное обучение, коммуникативный метод, иммерсия, интервальное повторение, активное воспроизведение, мотивация, языковые навыки

Bugungi globallashuv davrida til bilish, ayniqsa ingliz tilini egallash, oddiy ko'nikma emas, balki zarurat darajasiga ko'tarildi. Dunyoning turli burchaklarida yashovchi insonlar o'rtasidagi aloqa, ilm-fan yutuqlari, zamonaviy texnologiyalar va hatto kundalik axborot oqimi ham katta darajada ingliz tiliga bog'liq bo'lib qolmoqda. Shu sababli, ingliz tilini o'rganishga bo'lgan ehtiyoj yil sayin ortib bormoqda. Biroq bu jarayon har doim ham oson kechavermaydi. Ko'plab o'rganuvchilar uzoq vaqt davomida harakat qilgan bo'lsalar-da, kutilgan natijaga erisha olmayotganliklarini sezishadi. Aslida muammo ko'pincha vaqt yetishmasligida emas, balki o'rganish uslubining noto'g'ri tanlanishidadir. An'anaviy yodlashga asoslangan yondashuvlar ko'pincha qisqa muddatli natija beradi, ammo tilni erkin qo'llash darajasiga olib chiqmaydi. Til o'rganish esa faqat grammatik qoidalarni bilish yoki so'zlarni yodlash bilan cheklanib qolmaydi. Bu — eshitish, tushunish, fikr bildirish va muloqot qilish kabi bir-biri bilan uzviy bog'liq

ko'nikmalarni shakllantirish jarayonidir. Shuning uchun ham ingliz tilini tez va samarali o'rganish uchun to'g'ri strategiya, muntazamlik va ongli yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi.

Yana bir muhim jihat shundaki, har bir insonning o'rganish uslubi o'ziga xosdir. Kimdir tinglab tez o'zlashtiradi, boshqasi esa yozish yoki amaliy mashqlar orqali yaxshiroq natijaga erishadi. Shu bois yagona universal usul mavjud emas. Eng samarali natijaga erishish uchun o'rganuvchi o'ziga mos keladigan metodlarni aniqlab olishi va ularni izchil ravishda qo'llashi lozim. Aynan shunda o'rganish jarayoni majburiyat emas, balki qiziqarli va mazmunli faoliyatga aylanadi.

Mazkur maqolada ingliz tilini tez va samarali o'rganishning amaliy yo'llari, samaradorligi isbotlangan usullar hamda o'rganish jarayonida uchraydigan muammolarni yengib o'tish bo'yicha tavsiyalar yoritiladi. Ushbu yondashuvlar nafaqat tilni o'zlashtirish jarayonini tezlashtirishga, balki o'rganuvchining motivatsiyasini oshirish va bilimlarni uzoq muddat saqlab qolishga ham xizmat qiladi.

Ingliz tilini tez va samarali o'rganish masalasi bugungi kunda nafaqat talaba va o'quvchilar, balki turli soha mutaxassislari uchun ham dolzarb hisoblanadi. Bu jarayonni muvaffaqiyatli tashkil etish esa tasodifiy emas, balki aniq metodika, to'g'ri yondashuv va psixologik tayyorgarlikka bog'liq. Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, til o'rganishda an'anaviy "yodlash" modeli o'rnini interaktiv, kommunikativ va kontekstga asoslangan metodlar egallab bormoqda. Eng samarali yondashuvlardan biri - bu kommunikativ metod hisoblanadi. Ushbu metod Yevropa va Amerika ta'lim tizimlarida keng qo'llanilib, tilni real hayotiy vaziyatlarda qo'llashga urg'u beradi. Masalan, o'quvchi "Present Simple" zamonini o'rganayotgan bo'lsa, uni shunchaki qoidalar orqali emas, balki kundalik suhbatlar orqali mustahkamlaydi: "I wake up at 7 a.m.", "I go to university every day" kabi gaplarni muntazam ishlatish orqali til tabiiy ravishda o'zlashtiriladi. Bu usulda

xatolardan qo‘rqmaslik, balki ularni o‘rganish jarayonining bir qismi sifatida qabul qilish muhim ahamiyatga ega.

Yana bir samarali metod - bu immersiya ya’ni to‘liq muhitga kirish usulidir. Bu metodga ko‘ra, o‘rganuvchi imkon qadar ingliz tiliga boy muhit yaratishi kerak. Masalan, telefon tilini inglizchaga o‘zgartirish, filmlarni subtitr bilan tomosha qilish, ingliz tilidagi podkastlarni tinglash yoki ijtimoiy tarmoqlarda ingliz tilidagi kontentni kuzatish orqali til bilan doimiy aloqada bo‘lish mumkin. Tadqiqotlarga ko‘ra, inson miyasi doimiy takroriy ta’sir orqali yangi tilni tezroq qabul qiladi. Masalan, oddiygina har kuni 15-20 daqiqa ingliz tilidagi videolarni ko‘rish ham bir necha oy ichida sezilarli natija berishi mumkin. Shuningdek, xorijiy metodikalarda keng qo‘llaniladigan “spaced repetition” ya’ni oraliqli takrorlash usuli ham alohida e’tiborga loyiqdir. Bu usulga ko‘ra, yangi o‘rganilgan so‘zlar ma’lum vaqt oralig‘ida qayta takrorlanadi: masalan, 1 kun o‘tib, keyin 3 kun, 1 hafta va 1 oy o‘tib. Bu esa ma’lumotni uzoq muddatli xotirada saqlashga yordam beradi. Masalan, “challenge” so‘zini o‘rgangan o‘quvchi uni faqat bir marta yodlab qo‘ymaydi, balki vaqt o‘tishi bilan qayta-qayta ishlatib, mustahkamlaydi. Bu metod ayniqsa so‘z boyligini oshirishda juda samarali hisoblanadi.

Bundan tashqari, “active recall” ya’ni faol esga tushirish texnikasi ham muhim rol o‘ynaydi. Bu usulda o‘rganuvchi ma’lumotni qayta o‘qib chiqish o‘rniga, uni mustaqil ravishda esga tushirishga harakat qiladi. Masalan, yangi so‘zlarni yodlagandan keyin daftarni yopib, ularni yozib chiqish yoki gap tuzishga urinish bu metodga misol bo‘ladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, faol esga tushirish passiv o‘qishga qaraganda ancha samaraliroqdir. Til o‘rganishda yana bir muhim omil - bu ko‘p kanalli o‘rganish ya’ni multisensory learning hisoblanadi. Ya’ni, bir vaqtning o‘zida ko‘rish, eshitish va yozish orqali bilim olish. Masalan, yangi so‘zni o‘rganayotganda uni yozish, talaffuzini tinglash va o‘zi takrorlash orqali o‘zlashtirish samaradorligi bir necha barobar ortadi. Shu sababli, xorijiy til kurslarida audio, video va amaliy mashg‘ulotlar birgalikda olib boriladi. Qiziqarli

jihatlardan biri shundaki, so‘nggi yillarda mikro-o‘rganish ya’ni microlearning konsepsiyasi ham keng ommalashmoqda. Bu usulga ko‘ra, bilim kichik-kichik bo‘laklarga ajratilib, qisqa vaqt ichida o‘rganiladi. Masalan, kuniga 10 ta yangi so‘z yoki 1 ta kichik grammatik qoidani o‘rganish orqali asta-sekin katta natijalarga erishish mumkin. Bu usul ayniqsa vaqt yetishmovchiligi bo‘lgan insonlar uchun juda qulaydir. Amaliy misol sifatida, ingliz tilini mustaqil o‘rganayotgan bir talabani olaylik. U kunlik rejani quyidagicha tashkil qilishi mumkin: ertalab 10 daqiqa yangi so‘zlarni o‘rganadi, kunduzi 15 daqiqa ingliz tilidagi video ko‘radi, kechqurun esa 10-15 daqiqa davomida o‘rganganlarini yozma yoki og‘zaki tarzda takrorlaydi. Bu kichik, ammo muntazam harakatlar bir necha oy ichida sezilarli natijaga olib keladi.

Shu bilan birga, motivatsiya masalasi ham muhimdir. Ko‘plab o‘rganuvchilar boshlanishida yuqori ishtiyoq bilan kirishsa-da, vaqt o‘tishi bilan qiziqish susayadi. Buni oldini olish uchun o‘rganish jarayonini qiziqarli qilish lozim: masalan, sevimli filmlarni ingliz tilida ko‘rish, qo‘shiqlarni tarjima qilish yoki xorijlik do‘stlar bilan muloqot qilish orqali tilni “majburiyat” emas, balki “qiziqish” darajasiga olib chiqish mumkin. Yana bir samarali yondashuv - bu xatolar ustida ishlashdir. Ko‘pincha o‘rganuvchilar xato qilishdan qo‘rqib gapirishdan qochishadi. Aslida esa xatolar - o‘rganishning eng muhim qismidir. Har bir xato yangi bilimga olib boradi. Masalan, noto‘g‘ri gap tuzgan o‘quvchi uni to‘g‘rilash orqali kelajakda shu xatoni takrorlamaydi.

Umuman olganda, ingliz tilini tez va samarali o‘rganish uchun yagona sirli formula mavjud emas. Biroq to‘g‘ri metodlarni tanlash, ularni muntazam qo‘llash va amaliyot bilan boyitish orqali har qanday o‘rganuvchi yuqori natijalarga erishishi mumkin. Eng muhimi - bu sabr, izchillik va faol harakatdir.

XULOSA

Yuqorida keltirilgan fikr va yondashuvlardan kelib chiqib aytish mumkinki, ingliz tilini tez va samarali o‘rganish masalasi oddiygina vaqt yoki iste’dod bilan emas, balki ongli ravishda tanlangan strategiya, ilmiy asoslangan metodika va

o'rganuvchining ichki motivatsiyasi bilan chambarchas bog'liqdir. Til o'rganish jarayoni murakkab kognitiv faoliyat bo'lib, u insonning xotira, diqqat, tafakkur va muloqot ko'nikmalarini bir vaqtning o'zida rivojlantirishni talab qiladi. Shu sababli, bu jarayonni tizimli va izchil tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy metodikalarning tahlili shuni ko'rsatadiki, samarali natijaga erishish uchun passiv o'rganishdan ko'ra faol, interaktiv va kontekstga asoslangan yondashuvlar ustunlik qiladi. Kommunikativ metod, immersiya muhiti, oraliqli takrorlash va faol esga tushirish kabi texnikalar o'rganuvchining bilimlarini chuqurlashtirish bilan birga, ularni uzoq muddatli xotirada mustahkamlashga xizmat qiladi. Bu esa tilni nafaqat tushunish, balki uni erkin va tabiiy qo'llash imkonini yaratadi.

Shuningdek, ingliz tilini o'rganish jarayonida individual yondashuvning ahamiyati ham yuqori. Har bir insonning qabul qilish tezligi, o'rganish uslubi va psixologik xususiyatlari turlicha bo'lganligi sababli, universal metod mavjud emas. Eng samarali natijaga erishish uchun o'rganuvchi o'ziga mos usullarni aniqlab, ularni muntazam ravishda qo'llashi zarur. Ayniqsa, ko'p kanalli o'rganish, kichik bosqichlarga bo'lingan (mikro) ta'lim va real hayotiy vaziyatlarda amaliy qo'llash tilni tezroq o'zlashtirishga yordam beradi.

Bundan tashqari, til o'rganishda psixologik omillar — xususan, motivatsiya, ishonch va xatolarga bo'lgan munosabat — hal qiluvchi rol o'ynaydi. Xatolarni salbiy holat sifatida emas, balki rivojlanish vositasi sifatida qabul qilish, o'rganish jarayonini yanada samarali va barqaror qiladi. Tilni o'rganish davomiy jarayon bo'lib, unda qisqa muddatli natijalardan ko'ra uzoq muddatli barqaror rivojlanish muhimroqdir.

Xulosa sifatida ta'kidlash joizki, ingliz tilini tez va samarali o'zlashtirish imkoniyati har bir inson uchun mavjud. Buning uchun esa zamonaviy metodlardan oqilona foydalanish, muntazam mashq qilish va o'rganish jarayoniga ongli yondashish talab etiladi. Til — bu nafaqat aloqa vositasi, balki yangi imkoniyatlar,

bilimlar va global maydonga chiqish kalitidir. Uni egallash esa insonning shaxsiy va kasbiy rivojlanishida muhim bosqich hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Hasanova Mohinur. CHET TILLARINI O‘RGANISHNING SAMARALI USULLARI. Kokand University.
2. O‘. Hoshimov, I.Yoqubov. Ingliz tili o‘qitish metodikasi. – Toshkent – 2003.
3. J. Jalolov. Chet tilini o‘qitish metodikasi. 2012
4. Stephen D. Krashen. Principles and Practice in Second Language Acquisition. Oxford: Pergamon Press, 1982.
5. H. Douglas Brown. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. New York: Pearson Education, 2007.
6. Paul Nation. Learning Vocabulary in Another Language. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.